

4. Majorov A. N. Monitoring v obrazovanii / A. N. Majorov. – K. : Intellekt-centr, 2005. – 424 s.
5. Stetsko N. P. Osnovy monitorynhu : navchalno-metodychnyi posibnyk / N.P. Stetsko; TNPU im. V. Hnatiuka. – Probne vyd. – Ternopil : Vektor, 2014. – 127 s.
6. Suchasnyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy : 100 00 sliv / za zah. red. V. V. Dubichynskoho. – Kh. : Shkola, 2009. – 1008 s.
7. Holovchenko O. M. Ekonomichna bezpeka rehionu v harantuvanni stabilnosti natsionalnoi ekonomiky : monohrafiia / O. M. Holovchenko. – Odesa : BVV, 2008. – 399 s.
8. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / Ukladach i holovnyi redaktor V.T. Busel. – K. – Irpin : VTF «Perun», 2001. – 1440 s.
9. Bohachyk T. S. Suchasni tekhnolohii osvitnoho monitorynhu / T.S. Bohachyk, L.V. Yakymenko, Z.V. Voloshyn // Upravlinnia shkoloiu. – 2009. – №5. – S. 20–21.
10. Kozak T. M. Orhanizatsiino-teoretychni zasady monitorynhu diialnosti vyshchych navchalnykh zakladiv / T.M. Kozak // Problemy osvity. – 2011. – Vyp. 67. – S. 30–34.

УДК 61:378.147

МАКАРЕНКО Володимир

викладач, Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

вул. Шевченка, 63, м. Полтава, 36011, Україна

E-mail: volf63_12@mail.ru

САМОСТІЙНА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. У статті розглянуто проблему формування фахових компетентностей майбутніх лікарів у процесі природничо-наукової підготовки шляхом виконання студентами самостійної роботи. Проаналізовано наукові підходи до її ефективності організації і реалізації. Обґрунтовано доцільність упровадження самостійної роботи у процес природничо-наукової підготовки з метою формування фахових компетентностей майбутніх лікарів. Розкрито особливості організації самостійної роботи майбутніх лікарів при вивченні дисциплін природничо-наукового циклу. Описано структуру самостійної роботи студентів з медичної і біологічної фізики. Указано умови ефективності самостійної роботи, у плані формування фахових компетентностей в процесі

© Макаренко В., 2016

природничо-наукової підготовки. Запропоновано напрями подальшого дослідження.

Ключові слова: фахова компетентність, природничо-наукова підготовка, майбутній лікар, викладач, ситуаційна задача, самостійна робота.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Основним завданням вищої освіти, зокрема медичної, є формування фахівців, здатних до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності, здатних оперативно приймати нестандартні рішення в екстрених ситуаціях, діяти професійно-творчо та самостійно. Підготовка творчих особистостей відбувається головним чином за рахунок ефективної організації і реалізації їх самостійної роботи у процесі навчання в ВНЗ. Самостійна робота відіграє важливу роль у професійному розвитку та формуванні фахових компетентностей майбутніх лікарів. Тому проблема вивчення умов ефективності самостійної роботи студентів (СРС) направлена на формування фахових компетентностей майбутніх лікарів у процесі природничо-наукової підготовки (ПНП) є актуальною.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблему СРС висвітлювали у працях відомі педагоги О. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Буряк, Г. Гнітецька, А. Дистервег, В. Козаков, Т. Костюк, О. Леонтьєв, І. Лернер, П. Підкасистий, М. Скаткін, Н. Тализіна та інші.

На теоретичному і методологічному рівнях умови ефективної організації, а також підходи і засоби для реалізації самостійної роботи вивчали К. Бабенко, Р. Гуревич, С. Заскалєта, Л. Заякіна, Л. Клименко, В. Тесленко, А. Філіпенко, Н. Шевчук, І. Шимко, та інші дослідники.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що самостійна робота не розглядалася як засіб формування фахових компетентностей майбутніх лікарів у процесі ПНП.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою нашого дослідження є організація СРС у процесі ПНП, що сприяє формуванню фахових компетентностей майбутніх лікарів.

Виклад основного матеріалу дослідження В дидактиці вищої школи поняття «самостійна робота» науковці розглядають по-різному: як форму, метод, вид або засіб навчання. Так, І. Шимко вважає, що самостійна робота – це організована самим студентом навчальна діяльність відповідно до його внутрішніх пізнавальних мотивів [1]. П. Підкасистий стверджує, що самостійна робота – це спосіб організації й виконання певної діяльності відповідно до поставленої мети [2, с. 42]. М. Сичова зазначає, що самостійна робота виступає як засіб формування

самостійності особистості [3]. Ми визначаємо самостійну роботу як засіб формування фахових компетентностей майбутніх лікарів у процесі ПНП.

В теорії дидактики вищої медичної школи СРС розглядається у двох аспектах: як вид навчальної роботи, яка здійснюється без особистої участі, але під керівництвом викладача; як засіб заличення студентів до самостійної пізнавальної діяльності. Досягнути ефекту від виду такої діяльності в умовах вищої медичної школи можна лише тоді, коли вона буде організована та реалізована в навчально-виховному процесі як цілісна система, яка буде пронизувати усі етапи навчання майбутніх лікарів.

Ефективність організації самостійної роботи, на думку В. Кобзарсього, залежить від стимулювання пізнавальної діяльності. Автор виділяє наступні умови стимулювання пізнавальної діяльності майбутніх фахівців: студент має чітко знати мету вивчення предмета, його зміст у повному обсязі до початку вивчення самої дисципліни; мати під час занять увесь необхідний інформаційний матеріал, можливість вільно консультуватися з викладачем під час заняття, вільний доступ до необхідної інформації при мінімальній витраті часу на її отримання в позааудиторний час, заохочувальні стимули за систематично та вчасно набуті знання, вміння, навички [4].

Л. Дікінсон вважає, що організація самостійної роботи передбачає врахування не лише зовнішніх умов, але й внутрішніх, зокрема, індивідуальні властивості студента. Процес організації самостійної роботи спирається на дані, отримані після вивчення індивідуальних, суб'єктних, особистих характеристик студентів. Зовнішні умови передбачають наявність комп'ютерного оснащення та електронних технічних засобів [5].

Г. Гнітецька, досліджуючи умови ефективної самостійної роботи, пропонує систему методів, засобів і форм організації самостійної роботи студентів і керівництва нею, яка базується на взаємозв'язку аудиторної і позааудиторної самостійної роботи. Слушною є думка дослідниці, що ефективним буде навчальний процес, який базується на інтеграції традиційного, програмного напряму та резервної лінії паралельного навчання з використанням технічних засобів навчання і навчально-методичних комплексів [6].

Досліджуючи проблему формування фахових компетентностей, ми дотримувались думки, що під час здобування вищої освіти майбутніми лікарями провідною є їхня самостійна робота над навчальним матеріалом за відповідальності викладачів щодо набуття ними знань, умінь і навичок, яка забезпечує необхідну якість професійної підготовки, а також стимулює їхнє професійне зростання за умови реалізації творчої активності та ініціативи. Тому в процесі дослідження ми зважали на те, що навчання майбутніх фахівців дисциплін ПНП є їхньою самостійною або спільною

разом з викладачами діяльністю з досягнення певних знань, умінь і навичок у межах формування фахових компетентностей. Варто зазначити, що в процесі природничо-наукової підготовки майбутніх лікарів у медичних ВНЗ мають місце як аудиторні, так і поза аудиторні види самостійної роботи, виконання якої обумовлене реалізацією нововведень в освітньому просторі, а також забезпечує накопичення і видозміну ініціатив осіб, які навчаються.

О. Москалюк пропонує такі організаційні ознаки успішного виконання самостійної роботи: наявність завдань самостійної роботи, точне і конкретне визначення завдань, їх вмотивованість, знання студентом методики виконання самостійної роботи, надання спеціального часу для їх виконання, планування методів, засобів, форм самостійної роботи, терміни, форми і види контролю, самоконтроль і поточний контроль, надання консультативної допомоги та управління цією роботою з боку викладача, наявність очікуваних результатів [7].

Як зазначає Г. Гнітецька, для того щоб завдання самостійної роботи можна було виконати, потрібно, щоб вони були доступними і зрозумілими для студента, містили елементи новизни, давали змогу корегувати й контролювати їх виконання [8].

У процесі вивчення кожної дисципліни організація СРС – це єдність трьох взаємозв'язаних форм: аудиторна; позааудиторна; творча. Аудиторна самостійна робота здійснюється під безпосереднім керівництвом викладача. Вона реалізується в процесі аудиторних занять – на лекціях, практичних і семінарських заняттях, при виконанні лабораторних робіт. Види позааудиторної СРС різноманітні: підготовка і написання рефератів, доповідей, ессе та інших письмових робіт на задані теми, виконання домашніх завдань, різноманітного характеру; розв'язування кейсів, підготовка до участі в олімпіалах. Творча самостійна робота це розробка навчально-дослідницьких і науково-дослідницьких проектів, доповідей, тез, статей участь у науково-практичних конференціях і семінарах, конкурсах і форумах.

Педагогічний досвід показує, що вже на першому курсі студенти можуть і вже повинні бути залучені до всіх видів самостійної роботи. Семінарські заняття організовуються на основі різноманітних форм співробітництва студентів і викладачів, зокрема це дискусії і диспути, в процесі яких студенти шукають аргументи, які підтверджують або відкидають трактування даних питань, спонукають їх до вироблення власної позиції і високої активності в їх захисті.

Формуванню самостійності, творчого пошуку сприяють і лабораторні роботи, які передбачають створення і розв'язання екстремальних практичних ситуацій або їх моделей, у процесі яких

розвивається професійна інтуїція, вміння орієнтуватися в нестандартних ситуаціях, прогнозувати їх хід.

Необхідним компонентом СРС є самопідготовка до навчальних занять, модульного контролю, практичних занять, яка включає роботу з навчальною та науковою літературою, виконання різноманітних письмових завдань, контрольних запитань, тестових завдань.

Вищим або творчим рівнем СРС є підготовка завдань, яка вимагає творчого підходу до одержуваної інформації, вміння втілити набуті знання в експериментальну роботу.

Розрізняють дві форми самостійної роботи студентів: аудиторну, яка відбувається під безпосереднім керівництвом викладача (на лекціях, семінарських, практичних та лабораторних заняттях) та позааудиторну, яка не передбачає безпосередньої участі викладача і реалізується за умови нежорсткого опосередкованого управління.

Визначений нами комплекс педагогічних умов (наявність фахового середовища; актуалізація фахового потенціалу природничо-наукової підготовки; спрямованість навчально-пізнавальної і наукової діяльності студентів), необхідних для ефективного формування фахових компетентностей майбутніх лікарів у процесі ПНП, реалізувався у процесі здійснення самостійної роботи студентів. Базисом для професійної підготовки майбутніх лікарів є позааудиторна робота студентів у фаховому середовищі. В самостійній дослідницькій діяльності студентів викладач виступає консультантом і колегою, рекомендуючи лише орієнтовний шлях майбутніх пошуків, залучаючи до них, допомагаючи відкривати невідоме, орієнтує на самостійні висновки, узагальнює, корегує й оптимізує пізнавальний процес. Він скеровує навчально-пізнавальну і наукову діяльності студентів з метою формування в них фахових компетентностей.

Одним із видів самостійної роботи при вивченні природничо-наукових дисциплін є написання рефератів тематика яких охоплює проблемні питання стосовно використання наукових методів у професійній діяльності майбутніх лікарів. Досвід показує, що на першому рівні студентам пропонуються теми для написання рефератів репродуктивного характеру, які відтворюють зміст первинного тексту, на другому рівні – продуктивного характеру, що містить критичне або творче осмислення досліджуваного джерела, а на третьому рівні пропонуються теми рефератів творчого характеру.

Для забезпечення самостійної роботи студентів, як стверджує О. Гулай, крім тематики рефератів навчально-методичний комплекс дисципліни має містити методичні рекомендації для самостійної роботи студентів, які містять теоретичні пояснення, приклади розв'язання

практичних завдань, завдання для самоперевірки (тести, питання, задачі), довідкові матеріали для самостійної роботи [9].

Грунтуючись на цих засадах з метою формування фахових компетентностей майбутніх лікарів нами було розроблено наступну структуру самостійної роботи з медичної і біологічної фізики за модулем «Основи вищої математики і біологічної фізики».

Перший її етап полягав у самостійному розв'язуванні прикладів з розділів диференціального та інтегрального числення, що сприяло формуванню в студентів умінь застосовувати алгоритми, здатності до аналізу та синтезу, умінь застосовувати свої знання на практиці при розв'язуванні ситуаційних задач, пов'язаних з майбутньою спеціальністю.

Наступний етап – включав написання реферату, шляхом пошуку та обробки різноманітної інформації з різних джерел і розв'язування ситуаційних задач з тем, що виносяться на самостійне опрацювання. Це сприяло формуванню аналітичних, інформаційно-пошукових компетентностей, розвитку вміння пошуку інформації, відбору актуальної, достовірної інформації та аналізу її, що є основою для набуття фахових компетентностей майбутніх лікарів.

Така спрямованість викладачем студентів на інтенсивну самостійну роботу, починаючи з I курсу, полегшує процес їх адаптації до майбутньої професійної діяльності.

Висновки Таким чином, доцільно організована, систематична, контролювана самостійна робота, супроводжувана індивідуальними консультаціями викладача, яка в процесі природничо-наукової підготовки реалізується за допомогою розроблених дидактичних матеріалів, сприяє формуванню фахових компетентностей майбутніх лікарів.

Подальшого дослідження потребує розробка та впровадження методичного супроводу самостійної роботи з дисциплін природничо-наукового циклу, що сприяє формуванню у майбутніх лікарів фахових компетентностей у процесі природничо-наукової підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Шимко І. М. Дидактичні умови організації самостійної навчальної роботи студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / І. М. Шимко; Криворізький держ. педагогічний ун-т. – Кривий Ріг, 2003. – 20 с.
2. Пидкастистий П. И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении / П. И. Пидкастистый. – М. : Педагогика, 1980. – 240 с.

3. Сичова М. І. Організація самостійної роботи студентів педагогічних училищ в умовах особистісно-орієнтованого навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / М. І. Сичова. – К., 2000. – 168 с.
4. Кобзарев В. А. Повышение эффективности самостоятельной работы студентов на основе информационно-дидактического обеспечения практических занятий : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / В. А. Кобзарев. – Ленинград, 1988. – 16 с.
5. Dickinson L. Self-instruction in language learning Text. / L. Dickinson. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1993. – 200 p.
6. Гнитецкая Г. Е. Дидактическая эффективность комплексной системы организации самостоятельной работы студентов младших курсов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Г. Е. Гнитецкая. – К., 1990. – 150 с.
7. Москалюк О. І. Загальні підходи до організації самостійної роботи студентів / О. І. Москалюк // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Сер. : Педагогіка і психологія : зб. наук. праць. – Вінниця : Планер, 2010. – Вип. 31. – С. 96–100.
8. Гнитецкая Г. Е. Дидактическая эффективность комплексной системы организации самостоятельной работы студентов младших курсов (на материале подготовки специалистов технических вузов): автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.01 / Г. Е. Гнитецкая – К., 1990. – 20 с.
9. Гулай О. І. Структура навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців у вищій школі / О. І. Гулай // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. – Севастополь, 2012. – Вип. 127. Серія: Педагогіка. – С. 6–10.

Стаття надійшла до редакції 11.11.2016.

МАКАРЕНКО Владимир

преподаватель, Высшее государственное учебное заведение Украины
«Украинская медицинская стоматологическая академия»

улица Шевченко, 63, г. Полтава, 36011, Украина

E-mail: volf63_12@mail.ru

**САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РОБОТА ЯК СРЕДСТВО
ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ В ПРОЦЕССЕ
ЕСТЕСТВЕННО-НАУЧНОЙ ПОДГОТОВКИ**

Резюме. В статье рассмотрена проблема формирования профессиональных компетентностей будущих врачей в процессе естественно-научной подготовки путем выполнения студентами самостоятельной работы. Проанализированы научные подходы к ее эффективной организации и реализации. Обоснована целесообразность

внедрения самостоятельной работы в процесс естественно-научной подготовки с целью формирования профессиональных компетентностей будущих врачей. Раскрыты особенности организации самостоятельной работы будущих врачей при изучении дисциплин естественнонаучного цикла. Указано условия эффективности самостоятельной работы, в плане формирования профессиональных компетентностей в процессе естественно-научной подготовки.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, естественно-научная подготовка, будущий врач, преподаватель, ситуациянная задача, самостоятельная работа.

MAKARENKO Volodymyr

Lecturer, Higher State Educational Establishment of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy"

23 Shevchenko Str., Poltava, 36011, Ukraine

E-mail: volf63_12@mail.ru

SELF-DIRECTED WORK AS A MEANS OF PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION IN FUTURE DOCTORS DURING THE NATURAL SCIENCE TRAINING

Abstract. The article considers the problem of forming professional competence of physicians in the natural science training by performing students' self-directed work. Analysis of scientific approaches to its efficient organization and implementation has been conducted. The expediency of introducing the self-study process in natural science training in order to develop professional competence of doctors has been substantiated. The features of students' self-directed of future doctors in the study of the science cycle subjects have been analyzed. The structure of students' self-directed work in medical and biological physics has been described. The conditions of effective self-study, in terms of formation of professional competence in the process of natural and scientific training have been specified. It has been noted that the advisably organized, systematic, controlled self-study, followed by individual teacher's counseling during the course of natural-scientific training, implemented through the developed instructional materials, promotes the professional competence of doctors. Directions for further research have been suggested.

Keywords: professional competence, natural and scientific training, future doctor, lecturer, situational tasks, self-directed work.

Abstract. An extremely important problem of formation of professional competence of doctors in the natural science training by students' performance of self-directed work has been discussed. It has been stated that self-directed work plays an important role in the professional development and formation of professional competence of future physicians. Therefore, the problem of studying the conditions of effectiveness of students' self-directed work, aimed at

forming the professional competence of physicians in the natural science training, is important.

Attention is paid to the fact that teachers in the theoretical and methodological levels studied the conditions of effective organization and approaches and tools for implementation of self-directed work. However, it is not considered by them as a means of professional competence of physicians in the natural science training.

Research topic: "Self-directed work as a means of formation of professional competence in doctors in the natural science training."

The aim is the organization of self-directed work of students in the natural science training that promotes professional competences of future doctors.

It is noted that self-directed work involves the integration of different types of individual and collective training activities carried out in the classroom as well and extracurricular classes, without a teacher and under their direct supervision. In studying each discipline, organization of students' self-directed work is a unity of three interrelated forms: auditorium; extracurricular; creative. The basis for professional training of future doctors is students' extracurricular work in the professional environment. In the self-directed research activity of students, the teacher acts as a consultant and a colleague, recommending only an approximate path for future searches, involving them in helping to discover the unknown, focuses on independent conclusions, summarizes, adjusts and optimizes the cognitive process, directs teaching, learning and research activities of students to form their professional competence.

It has been concluded that the that the advisably organized, systematic, controlled self-study, followed by individual teacher's counseling during the course of natural-scientific training, implemented through the developed instructional materials, promotes the professional competence of doctors.

In further studies, methodological development and implementation of self-directed work in the disciplines of science cycle is possible in order to facilitate the formation of professional competence of future physicians in the natural science training.

REFERENCES

1. Shy'mko I. M. Dy'dakty'chni umovy' organizaciyi samostijnoyi navchal'noyi roboty' studentiv vy'shy'x navchal'ny'x zakladiv : avtoref. dy's. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / I. M. Shy'mko; Kry'voriz'ky'j derzh. pedagogichny'j un-t. – Kry'vy'j Rig, 2003. – 20 s.
2. Pidkasistyiy P. I. Samostoyatelnaya poznavatel'naya deyatelnost shkolnikov v obuchenii / P. I. Pidkasistyiy. – M. : Pedagogika, 1980. – 240 s.
3. Sy'chova M. I. Organizaciya samostijnoyi roboty' studentiv pedagogichny'x uchy'ly'shh v umovax osoby'stisno-oriyentovanogo navchannya : dy's. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / M. I. Sy'chova. – K., 2000. – 168 s.

4. Kobzarev V. A. Povyishenie effektivnosti samostoyatelnoy rabotyi studentov na osnove inoformatsionno-didakticheskogo obespecheniya prakticheskikh zanyatiy : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / V.A. Kobzarev. – Leningrad, 1988. – 16 s.
5. Dickinson L. Self-instruction in language learning Text. / L. Dickinson. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1993. – 200 p.
6. Gnitetskaya G. E. Didakticheskaya effektivnost kompleksnoy sistemy organizatsii samostoyatelnoy rabotyi studentov mladshih kursov : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / G. E. Gnitetskaya. – K., 1990. – 150 s.
7. Moskalyuk O. I. Zagal`ni pidxody` do organizaciyi samostijnoyi roboty` studentiv / O. I. Moskalyuk // Naukovi zapysky` Vinny`cz`kogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu im. M. Kocuby`ns`kogo. Ser. : Pedagogika i psy`chologiya : zb. nauk. pracz`. – Vinny`cya : Planer, 2010. – Vy`p. 31. – S. 96–100.
8. Gnitetskaya G. E. Didakticheskaya effektivnost kompleksnoy sistemy organizatsii samostoyatelnoy rabotyi studentov mladshih kursov (na materiale podgotovki spetsialistov tehnicheskikh vuzov): avtoref. dis...kand. ped. nauk: 13.00.01 / G. E. Gnitetskaya – K., 1990. – 20 s.
9. Gulaj O. I. Struktura navchal`no-metody`chnogo zabezpechennya pidgotovky` faxivciv u vy`shhij shkoli / O. I. Gulaj // Visny`k SevNTU: zb. nauk. pr. – Sevastopol`, 2012. – Vy`p. 127. Seriya: Pedagogika. – S. 6–10.

(переклад на англ. зроблено особисто автором статті).

УДК 577.3:378.14

МАКАРЕНКО Олександр

викладач, кафедра медичної інформатики, медичної і біологічної фізики, Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»,

вул. Шевченка, 23, м. Полтава, 36011, Україна

E-mail: makaren_2011@mail.ru

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. У статті розглянуто та обґрутовано педагогічні умови, що сприяють формуванню мотивації до дослідницької діяльності у майбутніх лікарів у процесі вивчення природничих дисциплін.

Виявлено, що організація навчального процесу на засадах компетентнісного підходу є важливою педагогічною умовою розвитку професійної спрямованості майбутніх лікарів. Компетентнісний підхід, © Макаренко О., 2016